

Sygn. akt III AUa 1399/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 marca 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Jacek Zajązkowski

Sędziowie: SSA Anna Szczepaniak-Cicha (spr.)

SSA Iwona Szybka

Protokolant: sekretarz sądowy Małgorzata Matusiak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 3 marca 2016 r. w Ł.

sprawy **B. K. przy udziale zainteresowanego P. K. (1)**

przeciwko **Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddziałowi Regionalnemu w Ł.**

o przywrócenie terminu do złożenia zaświadczenia w zakresie należnego podatku dochodowego

na skutek apelacji B. K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 28 stycznia 2015 r. sygn. akt VIII U 2915/14

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 1399/15

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 28 stycznia 2015 r. Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił odwołanie B. K. od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego - Oddział (...) w Ł., którą to decyzją organ rentowy odmówił P. K. (1) przywrócenia terminu do złożenia zaświadczenia właściwego urzędu skarbowego o kwocie należnego podatku dochodowego od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej za 2013 r.

Powyższe orzeczenie poprzedziły następujące ustalenia faktyczne:

Zainteresowany P. K. (1) podlegał z mocy ustawy ubezpieczeniu społecznemu rolników jako domownik w pełnym zakresie, na wniosek, od pierwszego kwartału 2002 r. (od 31.01.2002 r.) w gospodarstwie rolnym odwołującej się, tj. matki B. K.. Od 1 sierpnia 2011 r. P. K. (1) prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą.

Decyzją z dnia 26 września 2011 r. adresowaną do płatnika składek Kasa stwierdziła, że P. K. (1) spełnia warunki do dalszego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników w związku z rozpoczęciem prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej z dniem 1 sierpnia 2011 r. W decyzji tej zawarte zostało pouczenie (pkt 3), że do dnia 31 maja każdego roku rolnik lub domownik, prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą lub współpracujący przy prowadzeniu tej działalności podlegający ubezpieczeniu, zobowiązany jest złożyć Kasie zaświadczenie naczelnika właściwego urzędu skarbowego o kwocie należnego podatku dochodowego od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej za rok miniony oraz pouczenie o skutkach: w postaci ustania ubezpieczenia społecznego rolników w

przypadku przekroczenia ustalonej na dany rok rocznej kwoty granicznej, a także w przypadku niezachowania terminu złożenia tego zaświadczenia, o ile nadal jest prowadzona pozarolnicza działalność gospodarcza. Przedmiotowa decyzja ta została skutecznie doręczona w dniu 30 września 2011 r. Zainteresowany nie złożył w ustawowym terminie, tj. do dnia 31 maja 2014 r. zaświadczenia właściwego urzędu skarbowego o wysokości należnego podatku dochodowego od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej za 2013 r. lub oświadczenia w ustawowym terminie do dnia 31 maja 2014 r.

Decyzją z dnia 16 czerwca 2014 r. Kasa stwierdziła ustanie ubezpieczenia społecznego rolników P. K. (1) jako domownika w pełnym zakresie od dnia 1 czerwca 2014 r.

W dniu 23 czerwca 2014 r. P. K. (1) złożył w KRUS wniosek o przywrócenie terminu do złożenia zaświadczenia o wysokości należnego podatku dochodowego za 2013 rok. W uzasadnieniu tego wniosku podał, że bardzo zła sytuacja materialna zmusiła go do podjęcia dodatkowych zajęć przy urządzaniu ogrodów, ponieważ jako ogrodnik tylko te prace potrafi wykonywać. Dodał, że wszelkie prace biurowe wykonywała w jego imieniu księgowa, która otrzymała pismo do złożenia stosownego oświadczenia w KRUS i nie dopełniła wykonania tego obowiązku. Wyjaśnił, że ma świadomość, iż powinien sprawdzić czy informacja została złożona w terminie, ale nawał obowiązków spowodował, że o tym zapomniał. Podniósł, że wychowuje dwójkę dzieci w wieku 3,5 lat i 2,5 lat, którymi zajmuje się codziennie, gdyż żona z uwagi na brak możliwości zatrudnienia w pobliżu pracuje w W.. Argumentował, że młodszy syn zachorował na wirusowe zapalenie żołądka i był z tego powodu hospitalizowany. Dodał, że zachorował też jego ponad 70-letni ojciec, który jest obecnie pod opieką poradni hematologicznej. Wyjaśnił, że dodatkowo on sam uległ wypadkowi podczas wykonywania prac w gospodarstwie, spadł z drabiny, skrzył nogę, a ból będący skutkiem tego zdarzenia odczuwa do dnia dzisiejszego. Skonkludował, że wszystkie te okoliczności przyczyniły się do powstania niezgodnej z prawem sytuacji. Podkreślił, że jego zajęcie polegające na pielęgnacji ogrodów jest niskopłatne i wybitnie sezonowe. Podniósł, że płacenie składek na KRUS jest jedyną możliwą formą jego ubezpieczenia, ponieważ na inne go nie stać. Wnosił o anulowanie decyzji z dnia 16 czerwca 2014 r. i przywrócenie jego ubezpieczenia w KRUS, wyjaśniając że w przeciwnym wypadku będzie zmuszony zaprzestać działalności i płacenia składek. Do wniosku nie załączył żadnej dokumentacji medycznej potwierdzającej okoliczności, o których napisał we wniosku, ani też zaświadczenia właściwego naczelnika urzędu skarbowego o nieprzekroczeniu wysokości kwoty granicznej należnego podatku dochodowego z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej w 2013 r., natomiast dołączył własne oświadczenie, iż nie przekroczył w 2013 r. przedmiotowej kwoty granicznej należnego podatku dochodowego z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, który wyniósł 3.092 zł.

Sąd ustalił, że skrzywienie nogi na skutek upadku z drabiny P. K. (1) miało miejsce w dniu 3 stycznia 2014 r. Zainteresowany nie przebywał w związku z tym zdarzeniem na zwolnieniu lekarskim. Składki na ubezpieczenie społeczne były opłacane po terminach płatności. Odwołująca się B. K. (1) nie może wykonywać prac fizycznych w związku z przebyłym zabiegiem chirurgicznym usunięcia węzłów chłonnych pachowych prawych, albowiem występuje u niej wysokie ryzyko obrzęku chłonnego.

Decyzją z dnia 9 stycznia 2014 r. w sprawie wymiaru zaliczek na podatek dochodowy od dochodów z działów specjalnych produkcji rolnej na 2014 r. Naczelnik Urzędu Skarbowego Ł. ustalił dla B. K., w związku z prowadzeniem działów specjalnych produkcji rolnej, kwotę należnych zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych na 2014 r. w łącznej kwocie 0,00 zł.

Zaskarżoną decyzją z dnia 17 lipca 2014 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówił zainteresowanemu przywrócenia terminu do złożenia zaświadczenia urzędu skarbowego o kwocie należnego podatku dochodowego od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej za 2013 r. argumentując, że zainteresowany nie udokumentował bieżących zdarzeń losowych, które mogłyby wpłynąć na niedopełnienie obowiązku złożenia zaświadczenia lub oświadczenia o nieprzekroczeniu kwoty należnego podatku dochodowego za 2013 r. z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w ustawowym terminie, tj. do 31 maja 2014 r. a niezachowanie terminu wyniknęło jedynie z niedopatrzenia.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy, przytaczając treść art. 5a ust. 7 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, uznał odwołanie B. K. za nieuzasadnione, stwierdzając że analiza materiału dowodowego nie pozwala na ustalenie, że wskazane przez zainteresowanego przyczyny uchybienia omawianego terminu miały charakter zdarzenia losowego w ustawowym znaczeniu.

Sąd Okręgowy podkreślił, że odwołująca się i zainteresowany w pełni zdawali sobie sprawę zarówno z obowiązku złożenia w określonym ustawowo terminie do 31 maja każdego roku stosownego zaświadczenia lub oświadczenia, a także z konsekwencji jego niezłożenia. Natomiast żadna ze wskazywanych przez zainteresowanego w jego wniosku przyczyn uchybienia terminu w postaci: niedopilnowania księgowej, sprawowania opieki nad dwójką dzieci, skręcenia nogi w dniu 3 stycznia 2014 r. które nie wymagało nawet skorzystania ze zwolnienia lekarskiego przez zainteresowanego, choroby ojca zainteresowanego, wykonywania pracy przez żonę zainteresowanego w W., kłopotów zdrowotnych jego matki nie miały charakteru takich zdarzeń losowych, które uniemożliwiały dochowanie wymaganego terminu.

Na marginesie Sąd Okręgowy stwierdził, że bez znaczenia dla rozstrzygnięcia jest powoływana przez zainteresowanego okoliczność, iż w przypadku niekorzystnego rozstrzygnięcia zaprzestanie on pracy w gospodarstwie rolnym matki oraz opłacania składek na KRUS.

Mając powyższe na względzie Sąd Okręgowy odwołanie B. K. oddalił na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

W apelacji od tego wyroku B. K. (2) sformułowała zarzuty:

- naruszenia prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c. przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów prowadzące do błędnego ustalenia, iż w sprawie nie zachodziły żadne ważne powody stanowiące zdarzenia losowe, które pozwoliłyby na uwzględnienie wniosku o przywrócenie terminu do złożenia zaświadczenia naczelnika urzędu skarbowego o wysokości należnego podatku dochodowego od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej za poprzedni rok podatkowy;

- naruszenia art. 5a ust 7 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników przez jego niezastosowanie.

W świetle tych zarzutów apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku przez przywrócenie terminu do złożenia zaświadczenia naczelnika urzędu skarbowego o wysokości należnego podatku dochodowego od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej za poprzedni rok podatkowy. Zdaniem apelującej, powołane przez P. K. (1) okoliczności świadczą wprost o tym, że w rodzinie P. K. (1) w pierwszej połowie 2014 r. wystąpiły zdarzenia losowe, które uniemożliwiły mu złożenie w terminie zaświadczenia o wysokości podatku z urzędu skarbowego. Te zdarzenia nawarstwiły się, dotyczyły osoby samego P. K. (1), jak i członków najbliższej jego rodziny, w tym i odwołującej się, która jest osobą niepełnosprawną i wymaga pomocy osób trzecich.

Sąd Apelacyjny w Łodzi zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie przypomnienia wymaga, że osoby prowadzące działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej, podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu z mocy prawa - art. 6 pkt 5 i art. 12 w zw. z art. 8 ust. 6 pkt 1 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 121 ze zm.). W myśl art. 13 tej ustawy, obowiązek ubezpieczenia istnieje od dnia rozpoczęcia działalności do dnia jej zaprzestania, z wyłączeniem okresu, na który prowadzenie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej. Obowiązek ubezpieczenia według powszechnego systemu ubezpieczeń, określony powołaną ustawą, istnieje niezależnie od wysokości osiągniętych przychodów z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. Co do zasady obowiązek ubezpieczeń społecznych wynikający z powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych, uregulowanego powyższą ustawą, wyłącza obowiązek

ubezpieczenia uregulowany w ustawie z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 277). Stanowi o tym art. 16 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, który reguluje pierwszeństwo powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych w stosunku do ubezpieczenia społecznych rolników. Wyjątek od tej zasady przewiduje art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników wskazując, że rolnik podejmujący działalność gospodarczą, w warunkach tam określonych, może wybrać tytuł ubezpieczenia. Przepis art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników był nowelizowany wielokrotnie. W stanie prawnym obowiązującym po nowelizacji art. 5a ustawy przez art. 1 pkt 3 ustawy z dnia 2 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 91, poz. 873) - od dnia 2 maja 2004 r. przepis art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników uzależnia możliwość wyboru rolniczego ubezpieczenia, w razie zbiegu z obowiązkiem ubezpieczenia społecznego z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, od spełnienia konkretnych warunków, m.in. corocznego wykazywania, że kwota podatku dochodowego należnego za poprzedni rok podatkowy od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej nie przekracza rocznej kwoty granicznej, ogłaszanej corocznie przez ministra właściwego do spraw rozwoju wsi w drodze obwieszczenia w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski". Stosownie zaś do ust. 4 art. 5a ustawy, zaświadczenie albo oświadczenie, że nie została przekroczona kwota podatku dochodowego, o której mowa w ust. 1 pkt 5, rolnik lub domownik prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą, podlegający ubezpieczeniu, obowiązany jest złożyć w Kasie do dnia 31 maja każdego roku podatkowego. Z kolei w myśl ust. 6 art. 5a ustawy, niezłożenie zaświadczenia albo oświadczenia, o których mowa w ust. 4, lub niezachowanie terminu do złożenia tego zaświadczenia albo oświadczenia, jest równoznaczne z ustaniem ubezpieczenia z dniem, do którego rolnik lub domownik obowiązany był złożyć zaświadczenie albo oświadczenie w Kasie, chyba że ten rolnik lub domownik zaprzestał prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w sposób trwały lub okresowy przed upływem terminu na złożenie tego zaświadczenia albo oświadczenia.

Podkreślić także należy, iż termin oznaczony w art. 5a ust. 4 ustawy ma charakter terminu zawitego prawa materialnego, a jego niedochowanie powoduje ustanie ubezpieczenia z dniem, do którego rolnik lub domownik obowiązany był złożyć zaświadczenie - art. 5a ust. 6 ustawy. Zasada, że terminy prawa materialnego nie podlegają przywróceniu, chyba że prawo tak stanowi, została potwierdzona w art. 5a ust. 7 ustawy. Przepis ten właśnie stanowi, że terminy wymienione w art. 5a ust. 1 pkt 1 i ust. 4 mogą zostać przywrócone na wniosek zainteresowanego rolnika, jeżeli udowodni, że niezachowanie terminu nastąpiło wskutek „zdarzeń losowych”. Tego rodzaju regulację należy potraktować jako wyraz zgody - ze względu na nieproporcjonalność przyczyny do skutku - na reasumpcję decyzji, deklarującej wyłączenie z ubezpieczenia rolniczego przez wykazanie stanu rzeczy, uzasadniającego istnienie przesłanek pozostania w ubezpieczeniu rolniczym. Z punktu widzenia charakteru instytucji należy ją uznać za nieporównywalną z umożliwieniem stronie dokonania spóźnionej czynności procesowej (por. uchwałę 5 sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 14 października 1996 r., (...) 19/96, (...) 1997 nr 2, poz. 56). W orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz sądów administracyjnych niejednokrotnie wyrażano przy tym pogląd, iż art. 5a ust. 7 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników stanowi samodzielną podstawę przywracania terminów określonych w tym przepisie, wyłączając możliwość i potrzebę powoływania art. 168 k.p.c. oraz 58 k.p.a., a to oznacza, że o uwzględnieniu wniosku o przywrócenie terminu do złożenia zaświadczenia lub oświadczenia nie decyduje przesłanka braku winy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2010 r., I UK 49/10, OSNP 2011 nr 23-24, poz. 304, wyroki Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W. z dnia 12 września 2007 r., (...) SA/Wa (...), Legalis nr 114787, z dnia 9 stycznia 2008 r., (...) SA/Wa (...), Legalis nr 255609 i z dnia 7 listopada 2007 r., (...) SA/Wa (...), Legalis nr 280093).

Zdarzeniem losowym jest zdarzenie nieprzewidziane i nieuchronne, które uniemożliwiło stronie dopełnienie w terminie czynności. Chodzi o każdy przypadek siły wyższej, zachodzący w sposób nieprzewidywalny i nieuchronny, a także o inne zdarzenia "przypadkowe" (por. orz. Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 1930 r., III 2 C 167/30, PS 1931 poz. 498, wyroki Sądu Najwyższego z dnia 9 kwietnia 1952 r., CR 962/51, OSN 1954 nr I, poz. 2; z dnia 7 lutego 1953 r., I C 60/53, OSN 1954 nr 2, poz. 35, z dnia 9 lipca 1962 r., I CR 54/62, OSNCP 1963 nr 12, poz. 262, z dnia 28 września 1971 r., II CR 388/71, OSNCP 1972 Nr 3, poz. 58, z dnia 18 grudnia 2002 r., I PK 12/02, OSNP 2004 nr 12, poz. 206 oraz uchwałę składu 7 sędziów z dnia 12 października 1995 r., III AZP 19/95, OSNP

1996 nr 10, poz. 133). Zgodnie z ustalonym w nauce prawa poglądem, przez siłę wyższą - według teorii obiektywnej, powszechnie przyjętej także w orzecznictwie - należy rozumieć przyczynę zdarzeń, których nie można było uniknąć ani też uczynić nieszkodliwymi przez użycie środków leżących w granicach zwyczajnej zapobiegliwości. Pojęciem siły wyższej nie obejmuje się natomiast wypadków wywołanych przyczyną wewnętrzną, a więc pochodzącą od jednostki, która wypadkiem została dotknięta (por. orz. Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1958 r., 3 CR 1230/58, PiP 1960 nr 12, s. (...)). Sumując, pojęcie „zdarzenie losowe” należy utożsamiać ze zdarzeniem nadzwyczajnym, niepewnym, i niezależnym od woli ubezpieczonego, którego nie mógł przewidzieć i którego nastąpieniu nie mógł zapobiec, pomimo zachowania wymaganej staranności. Do takiej kategorii zdarzeń zalicza się sytuacje związane z działaniem sił przyrody, jak: ogień, powódź, grad, obsunięcie się ziemi, ale także zdarzenia związane z działaniami ludzkimi, jak: wypadek komunikacyjny, przestępstwo, nagła i nieprzewidziana choroba (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 20 czerwca 2013 r., III AUa 114/13, LEX nr 1428228).

Odnosząc powyższe uwagi do okoliczności rozpatrywanej sprawy stwierdzić należy, że stany chorobowe członków rodziny mogą być zakwalifikowane do kategorii zdarzeń losowych. Zasadniczo choroba rolnika lub członków rodziny, która wymaga jego aktywności związanej ze sprawowaniem opieki, może stanowić podstawę wniosku o przywrócenie uchybionego terminu. Ważne aby przyczyna, która spowodowała opóźnienie, była tego rodzaju, że uniemożliwiała dokonanie czynności w znaczeniu obiektywnym, ocenianym w każdym wypadku ad casum, przy czym nie jest konieczne traktowanie zdarzenia losowego jako akcji wyłączającej możliwość podejmowania jakichkolwiek czynności przez osobę poddaną jego działaniu. Istotne jest, by uchybienie terminowi do złożenia przez rolnika zaświadczenia właściwego urzędu skarbowego miało charakter obiektywny i zewnętrzny w stosunku do rolnika, jaki przypisywany jest zdarzeniu losowemu (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 2012 r. I UK 330/11, LEX nr 1271608).

Sąd Okręgowy prawidłowo ocenił materiał dowodowy zgromadzony w sprawie, a dotyczący przyczyn niezachowania terminu zawitego, które odwołująca się i zainteresowani wskazywali jako zdarzenia losowe. Wbrew wywodom apelującej brak jest podstaw do uznania, że w rozpoznawanej sprawie Sąd pierwszej instancji dopuścił się naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. W myśl wyrażonej w tym przepisie zasady swobodnej oceny dowodów sąd ocenia ich wiarygodność stosownie do własnego przekonania, przy wszechstronnym rozważeniu zebranego w sprawie materiału dowodowego. Granice swobodnej oceny dowodów wyznaczone są wymogami prawa procesowego, doświadczenia życiowego oraz regułami logicznego myślenia. Według tych dyrektyw sąd pierwszej instancji rozważa cały materiał dowodowy w sposób racjonalny, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych wiążąc ich moc i wiarygodność oraz odnosi je do pozostałego materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie. W związku z tym o naruszeniu art. 233 § 1 k.p.c. można mówić w sytuacji wykazania Sądowi pierwszej instancji uchybienia podstawowym regułom służącym ocenie wiarygodności i mocy poszczególnych dowodów, tj. regułom logicznego rozumowania, zasadom doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów. W przedmiotowej sprawie stanowisko Sądu pierwszej instancji zostało należycie umotywowane i odpowiada wyżej wymienionym dyrektywom. Podkreślić także należy, że pośrednio wywiedziony zarzut sprzeczności istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, przejawiający się w uznaniu Sądu o braku możliwości nadania charakteru zdarzeń losowych podnoszonym przez zainteresowanego zdarzeniom faktycznym, może tylko wówczas wzruszyć zaskarżony wyrok, gdy istnieje dysharmonia między materiałem zgromadzonym w sprawie, a konkluzją, do jakiej doszedł Sąd na jego podstawie. To natomiast, że określone dowody ocenione zostały niezgodnie z intencją strony skarżącej nie oznacza jeszcze, iż Sąd dopuścił się naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. Odnosząc się do zarzutu dokonania błędnych ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie stwierdzić trzeba, wbrew apelującej, że Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił, iż w przypadku P. K. (2) nie zaszły zdarzenia losowe uniemożliwiające mu złożenie wymaganego zaświadczenia w terminie. Z powyższych rozważań jasno bowiem wynika, że między zdarzeniem a naruszeniem terminu musi istnieć związek przyczynowy, pomiędzy niezachowaniem terminu, a zdarzeniem losowym powinna również istnieć relacja temporalna. Znaczy to tyle, że zdarzenie losowe powinno wystąpić przynajmniej przed expiracją terminu. Zdaniem Sądu drugiej instancji, istotniejsze są jednak powiązania funkcjonalne, zachodzące między niezachowaniem terminu a zdarzeniem losowym. W tym ujęciu zrozumiałe jest, że przy kwalifikacji spełnienia przesłanki z art. 5a ust. 7 ustawy nie można pomijać uwarunkowań indywidualnych dotyczących ubezpieczonego. Oznacza to, że o ile wystąpienie zdarzenia losowego pozostaje poza sferą przeżyć ubezpieczonego, to jednak relacja zachodząca pomiędzy nim, a bezskutecznym wpływem terminu

podlega wartościowaniu ad casum. Odwołując się do kontekstu procesowego należy podkreślić, że ustawodawca zmanifestował konieczność udowodnienia przez rolnika, a nie uprawdopodobnienia, wskazywanych okoliczności. Kontrydiktoryjne reguły procesu cywilnego, właściwe również przy rozpoznawaniu spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2010 r., II UK 286/09, OSNP 2011 nr 17-18, poz. 237) nakładają na rolnika obowiązek przejścia inicjatywy dowodowej.

Załączone do apelacji dowody w postaci skierowania do szpitala ojca zainteresowanego, przebiegu choroby syna zainteresowanego T., skierowania do poradni ortopedycznej zainteresowanego potwierdzają przywoływane we wniosku o przywrócenie terminu (jak i apelacji) okoliczności, które, zdaniem skarżącej, skutkowały niezłożeniem stosownego zaświadczenia przez zainteresowanego. Zauważyć należy, że żaden z tych załączników nie dokumentuje jakiegokolwiek przeszkody po stronie rolniczej. Termin zawity w rozpatrywanym przypadku upływał w dniu 31 maja 2014 r., zaś ostatni wpis z dokumentacji lekarskiej syna zainteresowanego T. datowany jest na 28 maja 2014 r. i dotyczy zwykłej infekcji dróg oddechowych, przebiegającej bez temperatury, wcześniejsza wizyta lekarska miała miejsce w dniu 28 stycznia 2014 r. i dotyczyła infekcji wirusowej jelitowej. Podobną infekcję stwierdzono u K., drugiego syna zainteresowanego. Pokrywa się to z treścią zaświadczenia lekarskiego złożonego przed Sądem pierwszej instancji, w którym stwierdzono, że syn T. wymagał opieki od 14 do 28 stycznia 2014 r., a opieka nad synem K. (w okresie do 31 maja 2014 r.) trwała do 5 marca 2014 r. (k. 15). W żadnym razie nie można na podstawie tej dokumentacji uznać, że powszechnie zdarzające się infekcje u dzieci stanowią zdarzenia losowe, które w normalnym związku przyczynowym uniemożliwiają wywiązanie się z obowiązku złożenia stosownego zaświadczenia w Kasie, na które ustawa przewiduje kilka miesięcy. Skręcenie stawu skokowego u P. K. (1) miało miejsce w styczniu 2014 r., RTG nie wykazało wówczas zmian pourazowych, zainteresowany nie korzystał ze zwolnienia lekarskiego. Brak jest jakichkolwiek danych na to, że skręcenie stawu w styczniu 2014 r. stanowiło takie zdarzenie losowe, które uniemożliwiło zainteresowanemu złożenie zaświadczenia do końca maja 2014 r., żadnej późniejszej dokumentacji z leczenia nie przedstawiono. Także skierowanie ojca zainteresowanego do szpitala w marcu 2014 r. z powodu anemii nie świadczy, czy ze skierowania tego ojciec zainteresowanego był w ogóle hospitalizowany, nie przedstawiono karty informacyjnej, z której mogłoby wynikać jak długo trwało leczenie i jaki był stan chorego. Samo skierowanie do szpitala na oddział internistyczny z marca 2014 r. nie stanowi dowodu na wystąpienie zdarzenia losowego, które uniemożliwiło zainteresowanemu podjęcie stosownej czynności do końca maja 2014 r. Zważyć przy tym trzeba, że P. K. (1) był świadom obowiązku złożenia zaświadczenia lub oświadczenia o przychodzie oraz konsekwencji, jakie wiążą się z niedochowaniem tego obowiązku i nie wykazał staranności w zachowaniu przywilejów jakie niesie status domownika rolnika, prowadzącego pozarolniczą działalność gospodarczą. Takie oświadczenie złożył w organie rentowym za 2012 r. (k. 136 akt organu rentowego). Niewątpliwie w okresie od stycznia do końca maja 2014 r. wystąpiły w rodzinie zainteresowanego pewne zdarzenia o charakterze zewnętrznym i niezależnym, jednakże nie można uznać, że na skutek któregośkolwiek z nich P. K. (1) nie mógł złożyć w terminie przedmiotowego zaświadczenia. Wszystkie te zdarzenia ustały przed expiracją terminu. Ponadto choroby osób bliskich cechują się różnego rodzaju intensywnością oddziaływania na procesy decyzyjne opiekunów. Nie można stwierdzić, że infekcja bezgorączkowa u dziecka, stabilizacja stanu zdrowia samego zainteresowanego oraz jego rodziców przed upływem ustawowego terminu, stanowiły realne przeszkody do podjęcia działań prawnych, mających na celu zabezpieczenie swoich przywilejów. W ramach badania indywidualnych okoliczności danego przypadku nie można pominąć, że gospodarstwo ogrodnicze apelującej, w którym mieszka i pracuje zainteresowany, znajduje się na terenie Ł., a odległość z miejsca zamieszkania do siedziby Kasy jest do pokonania w ciągu około pół godziny.

Oceniając zachowanie zainteresowanego pod kątem okoliczności uzasadniających wyłączenie rolnika (domownika) z ubezpieczenia społecznego rolników Sąd Apelacyjny nie stracił z pola widzenia zapatrywań wyrażanych w judykaturze, iż regulacja zawarta w art. 5a ustawy z 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników dotyka konstytucyjnie chronionego prawa podmiotowego do podlegania rolnika, dla którego działalność rolnicza stanowi podstawowe źródło utrzymania, tytułowi rolniczego ubezpieczenia społecznego. Niewątpliwie tytuł ten nie powinien być pochośnie wygaszany w razie oczywiście niezawinionego niezłożenia przez rolnika oświadczenia o kontynuowaniu ubezpieczenia rolniczego albo zaświadczenia właściwego urzędu skarbowego o kwocie należnego podatku dochodowego za poprzedni rok kalendarzowy od przychodów z pozarolniczej działalności. Takie opóźnienie nie niweczy podstaw,

celu ani uzasadnienia kontynuowania rolniczego ubezpieczenia społecznego przez rolnika, który uzyskuje niewielkie przychody z działalności pozarolniczej. W każdym razie usunięcie rolnika z ubezpieczenia rolniczego nie powinno odbywać się przez użycie środków nieproporcjonalnych, które niekonstytucyjnie ingerują w rolniczy tytuł ubezpieczenia społecznego i prowadzą jedynie do "zaciśnięcia pętli zadłużeniowej" w postaci zaległości składkowych z innego, zbiegającego się tytułu ubezpieczeń społecznych (m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 listopada 2014 r., I UK 117/14, LEX nr 1646019). Powyższy pogląd nie znajduje jednak zastosowania w okolicznościach faktycznych rozpoznawanej sprawy. P. K. (1) prowadzi działalność gospodarczą o charakterze sezonowym, dla której miesiące zimowe są zasadniczo okresem zastoju, a zatem ubezpieczony zadbać mógł i powinien o swoją sytuację prawną, mimo zdarzeń losowych w postaci infekcji wirusowych u jego synów. Przywilej podlegania ubezpieczeniu rolnemu przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą uregulowany w art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników jest, jak podkreślono wyżej, wyjątkiem od zasady podlegania obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, pod warunkiem spełnienia konkretnych warunków. Ustawodawca wprowadził wymogi oraz termin o charakterze materialnym dla ich wykazania, które powinien spełnić rolnik (domownik), aby z tego przywileju skorzystać. Ignorowanie tych wymagań z powodu zwykłych zaniedbań rolnika (domownika) skutkowałoby wypaczeniem intencji ustawodawcy i zapisów zawartych w art. 5 ust 4-6 ustawy.

W okolicznościach sprawy niniejszej za uprawnione uznać należy wnioski Sądu Okręgowego, iż podnoszone przez apelującą i zainteresowanego powody, dla których doszło do uchybienia terminowi do złożenia oświadczenia lub zaświadczenia właściwego urzędu skarbowego o kwocie należnego podatku dochodowego od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej za 2013 r., nie były zdarzeniami losowymi, które odpowiadają dyspozycji art. 5a ust. 7 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. W tym stanie rzeczy Sąd drugiej instancji apelację B. K. oddalił, z mocy art. 385 k.p.c.